

Nyelvünk hangállománya A hangképzés

Nyelvünk hangállománya

- A mai magyar nyelvben **39 fonémát** különböztetünk meg, **14 magánhangzót** és **25 mássalhangzót**.
- Ezeket írásban **40 betűvel** jelöljük, mivel a j hang jelölésére két betűt is használunk: a **j-t** és az **ly-t**.

Magyar ábécé:

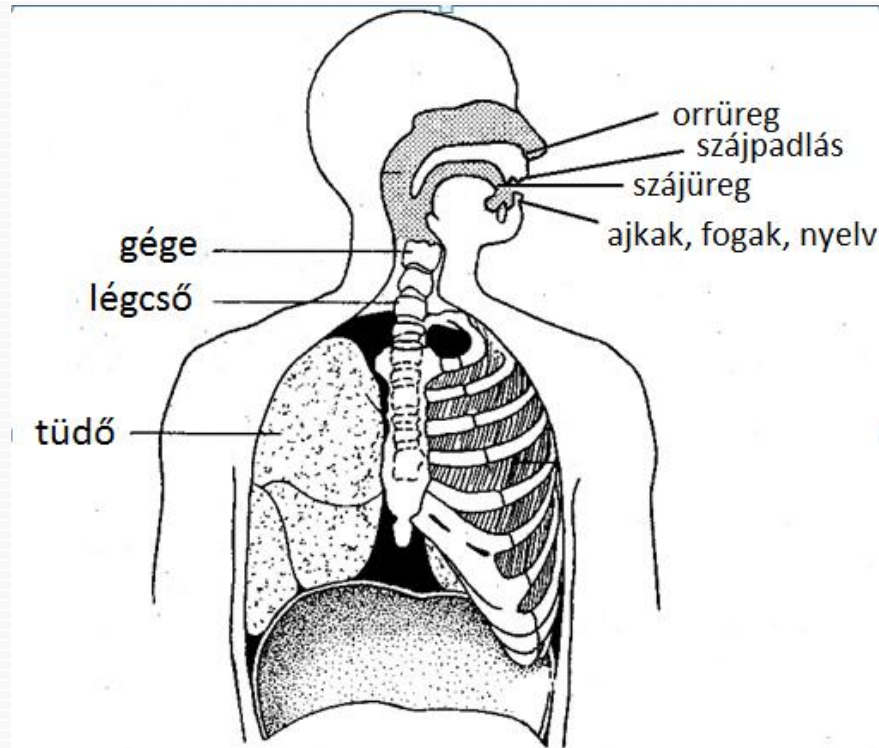
A, Á, B, C, Cs, D, Dz, Dzs, E, É,
F, G, Gy, H, I, Í, J, K, L, Ly, M, N,
Ny, O, Ó, Ö, Ő, P, R, S, Sz, T, Ty,
U, Ú, Ü, Ű, V, Z, Zs

Kiterjesztett magyar ábécé:

A, Á, B, C, Cs, D, Dz, Dzs, E, É,
F, G, Gy, H, I, Í, J, K, L, Ly, M, N,
Ny, O, Ó, Ö, Ő, P, Q, R, S, Sz, T,
Ty, U, Ú, Ü, Ű, V, W, X, Y, Z, Zs

A hangképzés

- A beszédhangokat a levegő **kilégzésekor képezzük** **hangképző szerveink** segítségével.



A hangképzés

A mássalhangzók képzése

- **Mássalhangzók képzésekor** a kiáramló levegő útjába **akadályokat** állítunk.
- **Az akadályképzés helye és módja szerint** különböző típusokba sorolhatjuk a mássalhangzókat.

A hangképzés

A mássalhangzók képzése

- A képzés helye szerint megkülönböztetünk **ajakhangokat, foghangokat, szájpadláshangokat és gégehangot.**
- Az akadályképzés módja szerint a mássalhangzóink lehetnek **zárhangok, réshangok, zár-rés hangok,** létezik **oldalsó hang, pergő hang és orrhang** is.
- Ha a levegő kiáramlásakor a hangszalagok között rés van, **zöngétlen,** ha a hangszalagok zártak, **zöngés mássalhangzókról** beszélünk.

A magyar mássalhangzók rendszere

A KÉPZÉS MÓDJA SZERINT

A KÉPZÉS HELYE SZERINT

		Zár		Rés		Zár-rés		Oldalsó	Pergő	Orr
Ajak- hangok	két ajak	p	b							m
	ajak+fog			f	v					
Fog- hangok	fogmeder +nyelv	t	d	sz	z	c	dz	l	r	n
	fogmeder mögötti terület +nyelv			s	zs	cs	dzs			
Szájpad- lás- hangok	kemény szájpadlás +nyelv				i	ty	gy	(ly)		ny
	lágymé- nyes szájpadlás +nyelv töve	k	g							
Gégehang				h						
ZÖNGÉSSÉG SZERINT		zöngét- len	zöngés	zöngét- len	zöngés	zöngét- len	zöngés	zöngés	zöngés	zöngés

A hangképzés

A magánhangzók képzése

- **Magánhangzók képzésekor a levegő akadálytalanul jut ki a szabadba.**
- **A magánhangzókat ajkaink formálása és nyelvünk mozgatása alapján csoportosíthatjuk.**

A hangképzés

A magánhangzók képzése

- **Ajkaink formálása alapján megkülönböztetünk ajakréses és ajakkerekítéses magánhangzókat.**
- **Nyelvünk vízszintes mozgása szerint képezhetünk magas és mély magánhangzókat.**
- **Állkapcsunkat, és ezáltal nyelvünket függőlegesen is mozgatjuk, ez alapján elkülönülnek felső, középső, alsó és legalsó nyelvállású hangjaink.**
- **A kiejtés időtartama alapján rövid és hosszú magánhangzókról beszélhetünk.**

A magyar magánhangzók rendszere

A NYELV VÍZSZINTES MOZGÁSA SZERINT

		Mély				Magas			
A NYELV FÜGGŐLEGES MOZGÁSA SZERINT	Felső nyelvállású	u	ú			ü	ű	i	í
	Középső nyelvállású	o	ó			ö	ő	(ë)	é
	Alsó nyelvállású	a						e	
	Legalsó nyelvállású				á				
A KIEJTÉS IDŐTARTAMA SZERINT		rövid	hosszú	rövid	hosszú	rövid	hosszú	rövid	hosszú
AJAKMŰKÖDÉS SZERINT		ajakkerekítéses		ajakréses		ajakkerekítéses		ajakréses	